

Marcin WITKOWSKI

Jagiellonowie na zamku w Oświęcimiu.
Relacja z konferencji naukowej
Jagiellonowie i ich świat. Dynastia królewska w drugiej połowie XV
i w XVI wieku

W dniach 16-18 października 2014 r. na zamku oświęcimskim odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa poświęcona Jagiellonom – ich politycznej, kulturalnej i kościelnej roli w Polsce oraz Europie XV i XVI w. Stanowiła swoisty przegląd dokonań dynastii od Kazimierza Jagiellończyka do Zygmunta Augusta. Seminarium zostało zorganizowane przez Instytut Historii Uniwersytetu Śląskiego (dr hab. Bożena Czwojdrak, prof. dr hab. Jerzy Sperka), Instytut Historyczny Uniwersytetu Warszawskiego (dr Piotr Węcowski), Muzeum Zamek w Oświęcimiu (dyrektor Wioletta Oleś) oraz Urząd Miasta Oświęcimia. Wygłoszono 25 referatów, a wśród prelegentów znaleźli się nie tylko naukowcy z polskich uniwersytetów i archiwów, lecz także przedstawiciele zagranicznych ośrodków akademickich: University of Oxford, Vilniaus Universitetas w Wilnie oraz Zemský Archiv w Opawie.

Wśród poruszonych na konferencji tematów nie zabrakło wątków wadowickich. Dr Tomasz Graff z Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie scharakteryzował politykę Jagiellonów wobec miast księstwa zatorskiego, koncentrując się właśnie na Wadowicach (*Polityka Jagiellonów wobec miast księstwa zatorskiego na przykładzie Wadowic*). Przypomniął m.in. postać księżniczki zatorskiej Agnieszki, żony Jana Kobierzyckiego z Tworkova, która otrzymała miasto nad Skawą jako rodzaj dożywotniego uposażenia od swoich rodziców – księcia zatorskiego Władka i księżnej Anny¹. Unieważnienie ślubu wspomnianej pary książęcej z Zatora przez kardynała Fryderyka Jagiellończyka uruchomiło całą serię burzliwych zdarzeń w historii księstwa z przełomu XV i XVI w.: konflikt Agnieszki z popieranym przez króla Piotrem Myszkowskim, wykup księstwa przez polskiego króla Jana Olbrachta, wreszcie niekorzystny wyrok króla Aleksandra Jagiellończyka w sprawie praw księżniczki Agnieszki do Wadowic i zbrojne zajęcie przez nią miasta.

Wątki wadowickie pojawiły się również w prelekcji prof. dr. hab. Jerzego Sperki *Kazimierz Jagiellończyk wobec książąt i księstw górnośląskich*.

¹ Dr T. Graff poświęcił księżniczce Agnieszce Zatorskiej artykuł na łamach rocznika „Wadoviana” w 2011 r. – *O zapomnianym wadowiczanie, nieznanym portrecie Marcina Wadowity i wadowickim pochówku księżniczki piastowskiej*, „Wadoviana. Przegląd historyczno-kulturalny” 2011, nr 14, s. 189-201.

Konferencja odbyła się na oświęcimskim zamku nie przez przypadek. W roku 2014 przypada bowiem 560. rocznica hołdu stanów księstwa oświęcimskiego złożonego Kazimierzowi Jagiellończykowi (1454 r.) oraz 450. rocznica ostatecznego włączenia księstwa do Królestwa Polskiego (1564 r.). Zamek oświęcimski był również tradycyjnym etapem podróży zagranicznych księżniczek podążających na ślub z Jagiellonami, m.in. Elżbiety Habsburżanki, narzeczonej Kazimierza Jagiellończyka (1454 r.), oraz Bony Sforzy, jadącej na ślub z Zygmuntem Starym (1518 r.).

Wygłoszone prelekcje:

Czwartek (16 października)

prof. dr hab. Jerzy Sperka (Uniwersytet Śląski, Katowice), *Kazimierz Jagiellończyk wobec ksiąząt i księstw górnośląskich*.

dr Tomasz Graff (Uniwersytet Papieski Jana Pawła II, Kraków), *Polityka Jagiellonów wobec miast księstwa zatorskiego na przykładzie Wadowic*.

prof. dr hab. Jerzy Rajman (Uniwersytet Pedagogiczny, Kraków), *Jagiellonowie a konfraternia Grobu Bożego w Miechowie*.

dr Grażyna Rutkowska (Instytut Historii PAN, Poznań), *Stacje Jagiellonów na Litwie*.

dr Piotr Węcowski (Uniwersytet Warszawski), *Gesty i słowa polskich Jagiellonów*.

dr Natalia Nowakowska (University of Oxford), *Jagiellonians: Dynasty, Memory and Identity in Central Europe – prezentacja projektu badawczego*.

Piątek (17 października)

dr Przemysław Mrozowski (Zamek Królewski w Warszawie), *Malowidła ścienne w kościele pobrygitkowskim w Lublinie – temat historyczny czy orszak Trzech Króli*.

Iwona Darska (Instytut Sztuki PAN w Warszawie), *Fundacje artystyczne Elżbiety Rakuszanki*.

dr Tomasz Ratajczak (Uniwersytet Adama Mickiewicza, Poznań), *Nie tylko Wawel. Przebudowy rezydencji królewskich za panowania synów Kazimierza Jagiellończyka*.

dr hab. Marek Walczak (Uniwersytet Jagielloński, Kraków), *Wyposażenie ruchome kaplicy Świętokrzyskiej w katedrze na Wawelu. Przyczynek do badań nad pobożnością Kazimierza Jagiellończyka i Elżbiety Rakuszanki*.

prof. dr hab. Wojciech Fałkowski (Uniwersytet Warszawski), *Konstytucyjne i samowładne rządy Kazimierza Jagiellończyka*.

prof. dr hab. Maria Koczerska (Uniwersytet Warszawski), *Polityka Kazimierza Jagiellończyka w stosunku do Kościoła i duchowieństwa*.

dr hab. Beata Możejko, prof. UG (Uniwersytet Gdański), *Król Kazimierz Jagiellończyk wobec Gdańska i jego kontaktów z Europą Zachodnią.*

dr hab. Bożena Czwojdrak (Uniwersytet Śląski, Katowice), *Syn i matka – Zofia Holszańska wobec Kazimierza Jagiellończyka.*

Tomasz Rombek (Uniwersytet Śląski, Katowice), *Królowa Elżbieta Rakuszanka wobec elekcji 1492 i 1501 roku.*

dr Agnieszka Nalewajek (Katolicki Uniwersytet Lubelski), *Uwagi o dworze królewskim Jana Olbrachta.*

dr hab. Sobiesław Szybkowski, prof. UG (Uniwersytet Gdański), *Król Jan Olbracht wobec możnowładztwa ziem środkowopolskich.*

dr Katarzyna Niemczyk (Uniwersytet Śląski, Katowice), *Mołdawia Bogdana III Ślepego w polityce Aleksandra Jagiellończyka.*

prof. dr hab. Rimvydas Petrauskas (Vilniaus Universitetas), *Litewski Jagiellończyk? Rządy Aleksandra Jagiellończyka w Wielkim Księstwie Litewskim.*

Sobota (18 października)

Petr Kozák (Zemský Archiv, Opava), *Mezi centrem a periferií: Zikmund Starý před nástupem na trůn polských králů.*

dr hab. Marek Ferenc (Uniwersytet Jagielloński, Kraków), *Polski dwór królewski w świetle rachunków budowy zamku krakowskiego z lat 1526-1535.*

Janusz Grabowski (Archiwum Główne Akt Dawnych, Warszawa), *Warszawa Jagiellonów. Kontakty króla Zygmunta I ze stolicą Mazowsza w latach 1526-1548.*

dr Agnieszka Januszek-Sieradzka (Katolicki Uniwersytet Lubelski), *Dwór królowej od kuchni, czyli o zaopatrzeniu stołu Barbary Radziwiłłówny (1548-1551).*

dr hab. Tomasz Kempa (Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń), *Litewskie rządy dwóch ostatnich Jagiellonów.*

Piotr Kołpak (Uniwersytet Jagielloński, Kraków), *Święci patronowie Królestwa Polskiego w pobożności ostatnich Jagiellonów.*

dr hab. Paweł Kras, prof. KUL (Katolicki Uniwersytet Lubelski), *Edykty antyheretyckie Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta.*

dr Bernadetta Manyś (Uniwersytet Adama Mickiewicza, Poznań), *Wileński świat króla Zygmunta Augusta.*